

особистісних якостей та професійних умінь. При цьому забезпечується у всіх видах діяльності взаємозв'язок і з'єднання мотивів і цілей, внутрішніх інтенцій із зовнішнім педагогічним впливом. На цій стадії зростає самодетермінація і усвідомлена самореалізація в різних видах діяльності. Сутність четвертої стадії – стадії самопроєктування професійного становлення – полягає в прояві суб'єктності студента, який здійснює самостійне, цілеспрямоване перетворення вихідних здібностей і особистісних властивостей у соціально та професійно значущі якості.

Становлення студента як суб'єкта навчальної діяльності може розглядатися як детермінований, керований і саморозвиваючий процес.

Список використаних джерел:

1. Білошицький А.В., Бережна І.Ф. Становлення суб'єктності студентів в освітньому процесі вузу. *Педагогіка*. 2006. № 5. С. 60–66.
2. Словник термінів з курсу «Основи педагогічної майстерності» [Текст]: для студентів усіх спеціальностей [за ред. М.В. Гриньової] / ПНПУ імені В.Г. Короленка. – Вид. 2-ге, доповн. – Полтава : Астрія, 2020. – 87 с.

СТРУКТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ АРХІТЕКТУРНОЇ ПАМ'ЯТКИ ЯК ОСНОВА ПРОЄКТУВАННЯ

*Гуляєва Д.С.
Полтава, Україна*

Одним із сучасних напрямків проєктної діяльності проєктантів, архітекторів, дизайнерів є вивчення, збереження об'єктів культурної спадщини, зокрема архітектурних пам'яток, і у разі, й як правило, відсутності, – створення їх сучасної документації. Метою роботи було на основі вивчення історичних довідок, архівних матеріалів, креслень та виконаних авторами обмірів, розроблених планів, фасадів, розрізів, оздоблень (двері, вікна, ніши) та макету собору, провести структурно-історичний аналіз архітектурної пам'ятки – Собору Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря, створити сучасну документацію та макет.

Хрестовоздвиженський монастир розташований трохи більше як за кілометр від центру міста Полтави. Монастир нині вражає своєю величиною і красою як полтавчан, так і численних гостей міста, – кожен бачить перед собою перш за все пам'ятники архітектури і культові споруди. Заснований 1650 року, на честь перемоги повстанців над військами польських магнатів і шляхти та визволення Полтави і краю від польсько-шляхетського поневолення, поблизу міста, на високій горі, вкритій віковим лісом, з дозволу київського митрополита, відомого українського церковного діяча і письменника Сильвестра Косіва було засновано Полтавський Хрестовоздвиженський монастир, котрий стає найпівденнішим серед так званих городянських, тобто

полкових монастирів Гетьманщини XVII століття. Очолював будівництво ігумен Лубенського Мгарського монастиря Калістрат.

Перші монастирські споруди зводилися з дерева в лісовій гущавині, куди вела лише вузька стежина. Серед ініціаторів спорудження цієї обителі були полтавський полковник Мартин Пушкар, козацький старшина Іван Іскра, міщанин Іван Крамар та інші козаки й міщани, які внесли значні пожертвування на цю справу. Полтавський монастир став значним просвітницьким центром Півдня Гетьманщини, у джерел якого стояв архієпископ Слов'янський та Херсонський Євгеній Булгаріс – особистий приятель французького просвітника Вольтера, колишній бібліотекар Катерини II. Завдяки його старанням монастир мав найбільшу в регіоні книгозбірню.

Собор (рис. 1) на честь Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього споруджений як головний храм монастиря 1689–1709 рр. Зведення головного храму обителі велося коштом декількох полтавських полковників, у тому числі Генерального судді В.Л. Кочубея та його сина, полтавського полковника В.В. Кочубея, та двох українських гетьманів – І.Самойловича й І.Мазепи. У полтавський період Великої Північної війни, впродовж травня – червня 1709 року монастир був резиденцією Карла XII. На думку дореволюційних істориків-краєзнавців саме на монастирському пагорбі відбулося важке поранення короля у ногу напередодні Полтавського бою на світанку 17 червня 1709 року. Вже після битви 28 червня монастир оглянув і Петро I. Відтоді відвідування полтавської обителі представниками правлячої династії царської Росії були включені до обов'язкової програми перебування вінценосних у Полтаві. За деякими даними освячений у 1759 р. Троїцька церква монастиря споруджена 1750 р. поряд із соборною. Зруйнована під час Другої світової війни, а в 1999 р. відновлена на попередньому місці на кошти Олександра Сабка. У першій половині 19 ст. у межах монастиря було засновано Монастирське кладовище [1].

Рис. 1.
Західний фасад собору

Рис. 2.
Перспектива Собору

Рис. 3.
Зображення макету

Симеонівська церква на території монастиря збудована 1887 неподалік Троїцької церкви, з південного боку. Споруджена коштом купця І.С. Котельникова в пам'ять свого єдиного сина Семена, який помер у Полтаві.

Площа головного монастирського собору за сучасними мірами становить 366 квадратних метрів. Перший іконостас собору виконував 1731 року відомий майстер XVIII ст. Василь Реклінський. А другий – чотириярусний різьблений, із липи, позолочений, у стилі бароко – виконав виходець із російського міста Осташкова Сисой Зотович Шалматов. Перспектива Собору, виконана авторами представлена на *рис. 2*.

Собор Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря розглядався як складно-організована архітектурно-художня система в її історичному розвитку, вивчається історичний і культурний фон будівництва собору Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря. Уточнювалися окремі факти щодо творців храму [2-7], історичні свідчення доповнювалися власним мистецтвознавчим аналізом. На основі обмірів та історичної довідки було розроблено плани, фасади, розрізи, оздоблення (двері, вікна, ніши) та створений макет собору (*рис. 3*).

Хрестовоздвиженський монастир являє собою прекрасний взірць українського бароко. Це пам'ятник архітектури національного значення, зі своєю історією та тяжкою долею. У структурі й архітектурному образі собору синтезовано впливи західноєвропейського бароко, традиційних планових структур, давньоруських храмів XII ст. та улюблених об'ємних композиційних побудов народної дерев'яної монументальної архітектури. Головним правилом при побудові собору служило нескінченне повторення, дублювання одних і тих же прийомів. Собор Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря єдина семикупольна церква у стилі барокко, яка збереглась в Україні до наших днів.

Вперше Собор Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря розглянуто як складно-організовану архітектурно-художню систему в її історичному розвитку. На основі вивченого історичного і культурного фону будівництва Собору Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря уточнені окремі факти щодо творців храму. Проведені обміри дали змогу розробити плани, фасади, розрізи, оздоблення (двері, вікна, ніши) та створити макет собору. Тим самим здійснений структурно-історичний аналіз архітектурної пам'ятки як основа проєктування.

Список використаних джерел:

1. Полтава. Історичний нарис. – Полтава: Полтавський літератор. – 280 с., іл. – 24 с.
2. Хрестовоздвиженський костел: культові споруди Полтави, знищені за радянської влади / Халимон В.Ф. // Полтавщина очима краєзнавця. – Полтава: Дивосвіт, 2009. – С. 225.
3. Архитектура Хрестовоздвиженского монастыря в Полтаве // Цапенко М. Архитектура Левобережной Украины 17-18 веков. – М.: Изд-во л-ры по стр-ву, 1967. – С. 172–174.

4. Хрестовоздвиженський собор та дзвіниця: (м. Полтава) / В. Вечерський // Пам'ятки архітектури та містобудування України: Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. – К.: Техніка, 2000. – С. 185–190.
5. Історія української культури у п'яти томах / Патон Б.Є., Вервес Г.Д., Курас І.Ф.
6. Історія України. Маловідомі імена, події, факти. Зб. статей. Вип. 12. 2001.
7. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1310738>

ПЛАНУВАННЯ ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ В РАМКАХ ПРОЄКТНОГО ПІДХОДУ

*Дабєка М.С.
Полтава, Україна*

Науковий керівник: Школяр С.П. – к.т.н., доцент

Між роботою і відпочинком соціологи, психологи, економісти встановили прямий взаємозв'язок і важливо зазначити, що серед складових способу життя сучасної людини суттєве місце займає дозвілля. Саме спосіб організації проведення власного вільного часу у формі дозвіллевої діяльності багато в чому, відображує особистісні характеристики індивіда, й може сприяти гармонізації його відносин з навколишнім світом та його саморозвиткові. Разом з тим, незважаючи на досить велику зацікавленість даною проблематикою філософів, економістів, соціологів, суспільних і політичних діячів, у центрі проектних підходів вона з'являється не часто.

У культурно-дозвіллевій діяльності було проведено ряд досліджень [1-3]. Суть використання технології організації та здійснення дозвіллевої діяльності студентів полягає в аналізі та оцінці соціально-педагогічного процесу, причин виникнення проблем і шляхи їх усунення, прогнозуванні результатів і рішень, корекції цього процесу, встановленні необхідних комунікативних зв'язків, їх регуляції та підтримки, переходу від реалізації функцій дозвіллевої діяльності до їх системи [4], системного проектування.

Можна сказати, що дозвілля є соціальним явищем, представлено комплексно, як: час, що молодь використовує за своїми інтересами, можливостями та потребами; сфера життя зі своїми нормами, правилами, умовами; діяльність, зміст котрої полягає у різниці між навчальною і суспільно значимою діяльністю, і полягає у результаті, а не у самій діяльності, де кожний із видів дозвіллевої діяльності може бути використаний для самоорганізації або організації дозвілля молоді. Дозвілля дає можливість сучасній молодій людині розвивати різні сторони своєї особистості, свій таланти. Для цього необхідно, щоб вона відносилася до дозвілля із позиції своєї життєвої задачі, свого покликання – усесторонньо розвивати власні здібності, свідомо формувати себе. Це можна розглядати як елемент підготовки менеджерів у період переоцінки цінностей [5].